

Sievin kunnan varhaiskasvatuksen lääkehoitosuunnitelma 2023

Varhaiskasvatusyksikkö:

(kirjoita tähän yksikö nimi)

Hyväksytty, pvm

Päivitetty, pvm

Sisällys

1. LÄÄKEHOITOSUUNNITELMAN LAATIMINEN	2
2. LÄÄKEHOITO VARHAISKASVATUKSESSA	3
2.1 Lapsen lääkehoitosuunnitelma	
2.2 Lääkehoidon toteuttaminen ja lääkeannon seuranta	
2.3 Lääkkeiden säilytys ja lääkekaapit	
2.4 Lääkehoitoon liittyvien riskien tunnistaminen ja niihin varautuminen	
3. VASTUUT JA VELVOLLISUUDET	9
4. LÄÄKEHOIDON OSAAMINEN	9
5. VARHAISKASVATUSYKSIKÖN LÄÄKEHOITOSUUNNITELMA	9

LÄÄKEHOITOSUUNNITELMAN LIITTEET

LÄHTEET

1 LÄÄKEHOITOSUUNNITELMAN LAATIMINEN

Lääkehoitosuunnitelma on osa terveydenhuoltolaissa (8§) säädettyä laatu- ja potilas-turvallisuus-suunnitelmaa. Sievin kunnan varhaiskasvatuksen lääkehoitosuunnitelma on laadittu Sosiaali- ja terveysministeriön Turvallinen lääkehoito - Opas lääkehoitosuunnitelman laatimiseen, julkaisu 2021:6, mukaisesti ja se toimii käytännön työvälineenä yksiköiden lääkehoidon suunnittelussa ja hallinnassa. Sievin kunnan varhaiskasvatuksen lääkehoitosuunnitelmaa koskeva ohjeistus tarkistetaan vuosittain ja päivitetään tarpeiden mukaisesti säädösten, toiminnan tai olosuhteiden muuttuessa.

Valtakunnallisen ohjeistuksen mukaisesti työyksiköissä laaditaan yksikkötasoinen lääkehoitosuunnitelma. Tämä lääkehoitosuunnitelma toimii yksikkökohtaisen suunnitelman pohjana. Työyksikön lääkehoitosuunnitelmassa kuvataan oman yksikön lääkehoidon sisältö ja toimintatavat, henkilöstön työnjako, vastuut ja velvollisuudet, lääkehoitoon osallistuvien osaamisen varmistaminen ja ylläpitäminen (lupakäytännöt), perehdytys, vaaratapahtumat sekä poikkeamien seuranta ja arviointi. Työyksikön lääkehoitosuunnitelma tarkastetaan vuosittain ja päivitetään aina säädösten, toiminnan tai olosuhteiden muuttuessa. Lääkehoidon käytännön toteuttamista seurataan säännöllisesti esimiesten toimesta.

Lääkehoitosuunnitelman tarkoituksena on turvata lapsen turvallinen lääkehoidon toteutus yhteistyössä kaikkien lapsen lääkehoitoon osallistuvien toimijoiden välillä, jotta lapsi kokee olonsa turvallisiksi hoitopaikassa sairaudestaan huolimatta ja huoltajat voivat viedä lapsen hoitoon levollisin mielin.

Varhaiskasvatuksessa lasten lääkehoitoa toteuttavat eri koulutuksen saaneet työntekijät hyvin erilaisissa toimintaympäristöissä. Lääkehoitoon osallistuvien henkilöiden osaaminen ja saatavilla olo on varmistettava koko yksikön toiminta-ajan, silloin kun siellä on pitkäaikaista lääkehoitoa tarvitseva lapsi. Osaamisessa ja saatavilla olossa on huomioitava henkilökunnan lomat, ennakkoimattomat poissaolot sekä niihin liittyvät sijaisjärjestelyt.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan huoltajien, varhaiskasvatuksen henkilöstön ja lapsen hoidosta vastaavan lääkärin (tai lääkärin valtuuttaman muun terveydenhuollon ammattihenkilön) kanssa sovittu lääkehoidon toteutus.

Varsinaisen lääkehoidon toteuttamisen lisäksi varhaiskasvatuksen henkilöstön on ymmärrettävä lääkehoidon merkitys laajemmin osana lapsen varhaiskasvatuksen kokonaisuutta. Lääkehoito vaikuttaa usein lapsen ravitsemukseen ja ruokailuun, mutta myös laajemmin hänen kasvuunsa ja kehitykseensä. Tämä täytyy huomioida osana yksilöllistä lapsilähtöistä pedagogiikkaa. Lääkehoitosuunnitelma tarkistetaan ja tarvittaessa päivitetään vähintään vuosittain ja aina tarvittaessa, mikäli esimerkiksi lainsäädäntö muuttuu merkittävästi tai organisaatiossa tapahtuu suuria muutoksia.

2 LÄÄKEHOITO VARHAISKASVATUKSESSA

Lapsen lääkehoidosta vastaa lasta hoitava lääkäri ja lapsen lääkehoito toteutetaan ensisijaisesti kotona. Tarvittaessa lapsen lääkehoitoa voidaan toteuttaa varhaiskasvatuksessa huoltajien kanssa tehdyn sopimuksen ja lapsen yksilöllisen lääkehoitosuunnitelman mukaisesti.

Varhaiskasvatuksessa voidaan lapselle antaa sellaiset lääkärin määräämät lääkkeet, jotka on määrätty jatkuvaan käyttöön ja joiden annosteluajaksi on määrätty sellainen ajankohta, ettei lääkehoitoa voida toteuttaa kotona (esim. hoitoaika, vuoroahoito). Ennalta tehdyn suunnitelman ja sopimuksen mukaisesti voidaan antaa tarvittaessa sairauden vaatima kohtaus- tai ensiapulääke sekä erillisen sopimuksen (liite 3) mukaisesti kuuriluontoiset lääkkeet (esim. antibioottikuuri).

Suurin osa annettavasta lääkehoidosta on luonteeltaan satunnaista ja/tai oireen mukaista lääkehoitoa.

Hoidon tarpeen kiireellisyyden mukaan tilanteet voidaan jakaa seuraavasti:

Välitöntä hoitoa vaativat

- anafylaksian (äkillinen allerginen, shokkityyppinen reaktio) hoito
- insuliinishokin hoito
- kouristuksen (kuumekouristukset, epilepsia) hoito

Satunnaisia oireita lievittävät

- astmakohtausten (hengenahdistus) hoito - avaava lääkitys
- kuumeen ja kivun hoito (kuumekouristukseen taipuvaiset lapset)

Pitkäaikaissairauden ylläpitoahoito

- insuliinihoito diabeteksessa
- astman hoitava lääkitys
- ADHD-lääkitys

2.1 Lapsen lääkehoitosuunnitelma

Lapselle tehdään aina kirjallinen lääkehoitosuunnitelma (liitteet 1a ja 1b), mikäli lapsi tarvitsee lääkehoitoa hoitopäivän aikana. Lapsen lääkehoitosuunnitelman kirjaamiseen on omat lomakkeet sekä pitkäaikaissairauteen että lyhytaikaiseen lääkehoitoon. Lapsen lääkehoitosuunnitelma tulee tehdä ennen lapsen lääkehoidon aloittamista varhaiskasvatuksessa. Lapsen lääkehoitosuunnitelma liitetään lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan.

Lapsen lääkehoitosuunnitelmassa sovitaan varhaiskasvatuksessa toteutettavasta lääkehoidosta yhdessä lapsen huoltajan ja varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa ja tarvittaessa lapsen hoidosta vastaavien terveydenhuollon ammattilaisten kanssa (esim. insuliini). Lapsen lääkehoitosuunnitelmassa sovitaan muun muassa lapselle annettavista lääkkeistä, lääkkeen annosta, lääkehoitoon mahdollisesti liittyvästä seurannasta ja toimenpiteistä sekä lääkehoidon vastuu- ja varahenkilöistä varhaiskasvatuksessa. Lääkehoidon toteutuminen ja lääkehoidon seuranta kirjataan asianmukaiselle lomakkeelle (liitteet 2 ja 3).

Turvallisen lääkehoidon toteuttamiseksi lapsen lääkehoitosuunnitelmassa on hyvä nimetä riittävästi varahenkilöitä huomioiden henkilöstön työvuorot, vuosilomat sekä mahdolliset muut poissaolot. Näin huomioidaan myös lapsen huoltajien oikeus tietää, ketkä lääkehoitoa varhaiskasvatuksen yksikössä toteuttavat.

Vuoropäiväkodissa, aamu- ja iltapäivätoiminnassa sekä päivähoidon ulkopuolisessa toiminnassa (esim. retket) voidaan antaa lapsen pitkäaikaissairauden vaatimaa ylläpitolääkitystä tai äkillisesti sairastuneiden lasten kuume- ja kipulääkitys ennalta tehdyn suunnitelman ja kirjallisen sopimuksen mukaisesti.

2.2 Lääkehoidon toteuttaminen ja lääkeannon seuranta

Huoltajat toimittavat lääkkeet alkuperäispakkauksessa niin, että lääkärin määräys (lääkkeen nimi, vahvuus, annostus ja lapsen nimi) on luettavissa. Vaihtoehtoisesti huoltajat voivat toimittaa lääkkeen mukana kopion alkuperäisestä lääkemääräyksestä (reseptistä).

Lääkkeenannossa on huomioitava:

- annostuksen varmistaminen
- lapsen identifiointi
- lääkkeen oikea antoreitti
- oikea antoajankohta
- lääkkeen vaikutuksen seuraaminen

Lääkkeen antokirjauksen tekee lääkkeen antanut henkilö asianmukaiselle kaavakkeelle (liitteet 2 ja 3) Lääkkeen antaminen kirjataan viivytyksettä.

Kirjattavia asioita ovat:

- mitä lääkettä on annettu ja kuinka paljon
- kenelle lääke on annettu
- kuka lääkkeen on antanut
- milloin lääke on annettu

Huom.! Jos diabeetikkolapsille annetut insuliinit ja verensokeriarvot eivät tallennu automaattisesti sähköiseen muotoon, niin että tiedot ovat käytettävissä sekä kotona että varhaiskasvatusyksikössä, tiedot kirjataan lomakkeen lisäksi reissuvihkoon tai diabeteksen hoidosta kertovaan lapsen omaseurantakorttiin/-vihkoon, joka kulkee lapsen mukana kodin ja varhaiskasvatusyksikön välillä.

Lääkkeen vaikutusta seurataan ja se kirjataan asianmukaiselle kaavakkeelle (liitteet 2 ja 3) sekä raportoidaan lapsen huoltajille. Lääkkeen antajan tulee olla tietoinen niistä lääkkeen vaikutuksista ja mahdollisista haittavaikutuksista, joita hänen tulee seurata lääkkeen annon yhteydessä ja sen jälkeen. Tiedonkulku molempiin suuntiin henkilökunnan ja huoltajien välillä täytyy varmistaa sovitulla käytännöllä.

Sairauskohtauksissa käytettävät ensiapulääkkeet säilytetään turvallisesti siten, että koko henkilökunta on tietoinen niiden säilytyspaikasta ja ne ovat varmasti käytettävissä ensiaputilanteissa. Jokaisella henkilökunnan jäsenellä tulee olla koulutus siitä, milloin ja miten lääkettä käytetään ensiaputilanteissa. Henkilökunnan osaaminen ensiaputilanteissa tulee varmistaa.

Kaikissa lääkkeenannossa tapahtuvat virhetilanteissa otetaan puhelinyhteys välittömästi huoltajiin, päivystävään sairaanhoitajaan tai lääkäriin, joka arvioi haittatilanteen. (esim. lapsi saanut liian vähän tai liikaa lääkettä, lapsi ei ole saanut ollenkaan lääkettä/ lapsi saanut lääkkeen myöhässä tai lapsi on oksentanut lääkkeen pois).

Virhetilanteista täytetään aina ”Ilmoitus lääkehoitopoikkeamasta” lomake (liite 6). Yksikön esimies huolehtii, että tilanne käsitellään työpaikkakokouksessa ja huoltajien kanssa. Ilmoitus lääkehoitopoikkeamasta -lomake toimitetaan terveydenhuollosta vastaavalle lääkärille ja hän tarvittaessa auttaa tilanteen läpikäymisessä.

Toimipaikassa on tärkeä käydä läpi lääkehoidossa tapahtuneet virheet ja mietitään yhdessä, miten toiminnassa piilevät riskit pystytään havaitsemaan ja toimintaa kehittämään turvallisen lääkehoidon varmistamiseksi. Tarvittaessa toimipaikan lääkehoitosuunnitelma päivitetään.

2.3 Lääkkeiden säilytys ja lääkekaapit

Lääkkeet säilytetään lukitussa kaapissa lasten ulottumattomissa. Lääkekaappien avaimia tulee säilyttää niin, että asiattomien pääsy lääkekaappiin on estetty. Jääkaappilämpötilassa (+2 - + 8°C) säilytettävät lääkkeet säilytetään jääkaapissa erillisessä kannellisessa laatikossa/ lokerossa erillään ruokatarvikkeista. Lääkkeitä ei saa säilyttää jääkaapin ovesa.

Lasten tarvitsemat lääkkeet suositellaan säilytettäväksi erillään henkilökunnan käyttöön tarkoitettuja lääkkeitä ja lääkekaapista. Lääkkeiden sekaantumisen estämiseksi, lääkkeet tulee säilyttää alkuperäispakkauksissaan lasten nimillä varustettuina. Jääkaapissa säilytettävät lääkkeet tulee säilyttää omassa lukittavassa rasiassa erillään ruokatarvikkeista.

Insuliinin säilytyksessä tulee kiinnittää huomiota oikeaan säilytyslämpötilaan. Käytössä oleva insuliinikynä säilyy huoneenlämmössä 4-6 viikkoa ja avaamaton insuliinikynä säilytetään jääkaapissa +2 - +8 asteen lämpötilassa. Varmista, että insuliinipakkaus ei pääse koskettamaan jääkaapin takaseinää, koska insuliini on herkkä jäätymiselle.

Silmätippojen kerta-annos pipetit säilytetään alkuperäisessä alumiinipussissa. Valmisteet ovat herkkiä valolle.

Astman hoitoon tarkoitetun kohtauslääkkeen (avaavalääke) voi säilyttää esimerkiksi lapsen repussa, niin että lääke on helposti saatavilla, mutta reppu säilytetään lasten ulottumattomissa.

Varhaiskasvatusyksikössä nimetään lääkevastaava, jonka tehtävänä on huolehtia siitä, että lääkekaapin sisältö on suosituksen mukainen. Lääkevastaava seuraa myös lääkkeiden voimassaoloaikoja ja vastaa vanhentuneiden lääkkeiden asianmukaisesta hävittämisestä. Vanhentuneet ja käyttämättä jääneet lääkkeet annetaan lapsen huoltajille, jotka toimittavat lääkkeet apteekkiin hävitettäväksi.

Ensiapukaapin sisällöksi suositellaan:

- antiseptistä haavan puhdistusainetta
- käsien desinfiointiainetta
- laastareita, sidostarpeita, joustositeitä
- kylmäpusseja
- joditabletteja (2kpl/henkilö)
- hiilitabletteja (ennen antamista otettava yhteys Myrkytystietokeskukseen
0800 147 111 tai 09 471 977 avoinna 24h/vrk)
- punkkipihdit
- keittiösakset ja kynsisakset
- sideleikkuri
- kuumemittari
- hakaneuloja

Päivystysavusta saa neuvoa äkillisiin terveysongelmiin ennen päivystyspoliklinikalle hakeutumista. Henkeä uhkaavissa tilanteissa (esim. hengitysvaikeus, tajuttomuus, halvausoireet, äkillinen kouristelu) tulee olla yhteydessä hätänumeroon.

Päivystysapunumero 116 117

Yleinen hätänumero 112

Myrkytystietokeskus 0800 147 111 tai 09 471 977

2.4 Lääkehoitoon liittyvien riskien tunnistaminen ja niihin varautuminen

Varhaiskasvatuksessa annetaan vain lääkärin lapselle määräämiä lääkkeitä, silloin kun niitä ei voida annostella kotona. Riskit korostuvat aina, jos työtä tehdään kiireessä ja/tai väsyneenä. Lääkkeen-antotilanne tulee rauhoittaa. Suurimmat riskit varhaiskasvatuksessa liittyvät tiedonkulkuun, kommunikointiin ja siirtymätilanteisiin. Lääkkeen vaikutusten seuranta tapahtuu koko toiminta-aikana ja koko henkilöstön taholta.

Henkilökunnan ennakkoimattomat poissaolot ja vaihtuvuus (uusi työntekijä tai uusi sijainen) saattavat aiheuttaa riskejä lääkehoidon toteuttamisessa. Varhaiskasvatuksen päivystystilanteissa lääkehoitoa tarvitsevan lapsen paikka saattaa vaihtua, jolloin tiedot lääkehoidosta tulee siirtää asianmukaisesti. Perhepäivähoidossa olevien lasten lääkehoitosuunnitelma ja muutokset tulee siirtää varahoitopaikkaan.

Riski	Miten varaudutaan
lääkkeen antotilanteeseen liittyvä riski	järjestetään rauhallinen hetki ja tila lääkkeen-antoon
Tiedonkulkuun liittyvä riski	kirjalliset lääkehoitosuunnitelmat, jotka päivitetään vuosittain tai lääkityksen muuttuessa

Lääke jää antamatta tai annetaan useampaan kertaan	lapsen lääkehoidon toteuttaminen varhaiskasvatuksessa-lomakkeeseen kirjataan lääkkeenanto

Lääke	Riski	Keinot riskien vähentämiseksi ja huomioitavaa
Insuliini	Hypoglykemia (väärä annostelu) Hyperglykemia (lääke antamatta) Pitkä- ja lyhytvaikutteiset insuliinit sekoitetaan toisiinsa. Yliannostelu tai annostelu väärälle potilaalle voi johtaa kuolemaan.	Verensokerin seuranta! Huomioidaan että kynissä eri vahvuuksia! Huomioidaan säilytys jääkaapissa ennen käyttöönottoa. Huomioitava ravitsemustila. Tarve voi muuttua esim. vatsataudin yhteydessä. Asiakkaan/potilaan tunnistamisen käytännöt, antokirjaukset, insuliini-valmisteen oikeellisuuden ja annostuksen varmistaminen ennen antamista

Riskilääkkeiden tunnistamisessa voi tarvittaessa pyytää apua lääkekeskuksesta p. 08 419 5227

3 VASTUUT JA VELVOLLISUUDET

Lapsen huoltajat

- vastaa siitä, että lapsen lääkehoidon tarve ja lääkehoidon kannalta kaikki tarvittava tieto on käytettävissä hoidon alkaessa
- vastaa ryhmän henkilökunnan riittävästä perehdytyksestä (liite 1b) lapsen lääkkeenantoon – apuna voi olla alan asiantuntijoita (esim. diabeteshoitaja) – tarvittaessa yhteistyötä tehdään myös neuvolaterveydenhoitajan, eri terapeuttien, erikoissairaanhoidon ja keittiöhenkilökunnan kanssa
- kutsuu tarvittaessa alan asiantuntijan perehdyttämään henkilökuntaa
- laatii yhdessä ryhmän henkilökunnan kanssa lapsen yksilöllisen lääkehoitosuunnitelman (liitteet 1a ja 1b)
- ilmoittaa tarvittaessa lääkärin määräämästä, lapsen lääkinnässä tapahtuneesta muutoksesta
- vastaa lapsen yksilöllisen lääkkeen ja lääkkeen annostelussa tarvittavien välineiden toimittamisesta ja asianmukaisesta hävittämisestä
- vastaa tarvittaessa tiedon siirtämisestä eri toimijoiden välillä (varahoito, yksikön/ryhmän vaihtuminen) ja huolehtii lääkkeet uuteen yksiköön/ryhmään
- jos lapsella on useampi perhe, huoltajat tiedottavat lapsen yksilöllisistä lääkkeistä ja lääkehoitodosta keskenään (varhaiskasvatuksella ei ole velvollisuutta toimia perheiden välisenä viestinviejänä)

Lääkkeen antaja varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksen työntekijät voivat toteuttaa lääkärin lapselle määräämää, luonnollista tietä (suu, nenä, silmät, korvat, peräpuikko) annettavaa tai ihon alle pistettävää (esim. insuliini) lääkehoitoa, kun

he ovat saaneet terveydenhuollon ammattihenkilön antaman perehdytyksen ja koulutusta, sekä antanut tarvittaessa osaamisestaan näytön.

- toteuttaa perehdytyksen jälkeen ja lääkehoitoluvan (liitteet 5a ja 7) saatuaan lapsen lääkkeen antamisen lapsen yksilöllisen lääkehoitosuunnitelman mukaisesti
- osallistuu lapsen lääkehoitosuunnitelman (liite 1a) laatimiseen
- arvio omalta osaltaan lapsen lääkehoidon vaikuttavuutta ja kirjaa havainnot ”Lapsen lääkehoidon toteuttaminen”-lomakkeelle (liitteet 2 ja 3) ja kertoo havainnoista huoltajille
- huolehtii retkille mukaan lapsen mahdollisen lääkityksen/elvytyslääkkeet
- vastaa lääkkeiden oikeasta ja turvallisesta säilytyksestä
- vastaa siitä, että toimipaikan koko henkilökunnalla on tiedossa elvytyslääkkeitä tarvitseva lapsi, elvytyslääkkeiden säilytyspaikka ja lääkkeen annosteluohje
- huolehtii yhdessä huoltajien ja esimiehen kanssa tiedot lapsen lääkityksestä varahoitopaikkaan – huoltajat vastaavat varahoitopaikan perehdyttämisestä
- jos lapsen lääkeannoksessa tapahtuu virhe tai esim. lääke unohtuu antaa, on tarvittaessa yhteydessä lasta hoitavaan lääkäriin, ilmoittaa asiasta huoltajille ja tekee kirjallisen lääkevirheilmoituksen (liite 6) – ilmoitus toimitetaan esimiehelle
- on velvollinen ilmoittamaan, mikäli ei katso hallitsevansa hänelle annettua työtehtävää – työnantaja on velvollinen järjestämään lisäperehdytystä

Huoltajien tulee olla tietoisia siitä, kuka toteuttaa lapsen lääkehoitoa.

Kaikki lapsen lääkehoitoon osallistuvat tahot toimivat yhteistyössä lapsen huoltajien kanssa.

Jokainen yksikön aikuinen vastaa hätätilanteessa ensiaputoimenpiteistä.

Varhaiskasvatuksen esimiehet

- huolehtii, että varhaiskasvatukseen laaditaan lääkehoitosuunnitelma ja se on saatavilla jokaisessa toimipaikassa
- ohjaa ja valvoo lääkehoidon toteutusta lääkehoitosuunnitelman mukaisesti
- pyytää tarvittaessa huoltajia kutsumaan terveydenhuollon ammattilaisen perehdyttämään työntekijän lapsen lääkehoitoon (liite 1b)
- vastaa, että toimintayksikössä laaditaan toimintayksikkökohtainen lääkehoitosuunnitelma
- varmistaa, että jokainen henkilökunnan jäsen perehtyy lääkehoitosuunnitelmaan
- vastaa, että toimipaikassa laaditaan lapsikohtaiset lääkehoitosuunnitelmat (liitteet 1a ja 1b)
- allekirjoittaa ja hyväksyy oman yksikkönsä henkilökunnan lääkkeenantoluvat lyhytaikaisessa ja tilapäisessä tarpeessa (liitteet 3 ja 7)
- vastaa, että lääkehoitoon osallistuvien henkilöiden osaaminen ja saatavilla olo on varmistettu koko yksikön toiminta-ajan, silloin kun siellä on lääkehoitoa tarvitseva lapsi
- apuna henkilökunnan perehdyttämisessä voi olla alan asiantuntijoita, esim. diabeteshoitaja
- vastaa salassa pidettävien asiakirjojen/tietojen säilyttämisestä annettujen säännösten mukaisesti
- käsittelee lääkevirheilmoituksen (liite 6) pohjalta virheellisesti annetun lääkkeen antamistilanteen yhdessä huoltajien ja henkilökunnan kanssa, toimittaa ilmoituksen terveydenhuollosta vastaavalle lääkärille

- huolehtii, että lääkehoitoluvat arkistoidaan kuusi vuotta hoidon päättymisestä lapsen varhaiskasvatussuunnitelman liitteenä

4 LÄÄKEHOIDON OSAAMINEN

Lääkehoito on terveydenhuollon toimintaa, jonka toteuttaa ensisijaisesti siihen koulutettu henkilöstö (lähihoitaja). Mikäli valmistumisesta on yli 5-vuotta tai perusopetukseen ei esihenkilön tarkistuksen perusteella ole kuulunut riittävää lääkehoidon osaamisen koulutusta, he osallistuvat työnantajan järjestämään ja terveydenhuollon ammattilaisten vetämään teoriakoulutukseen ja suorittavat näytön.

Toissijaisesti lääkehoidosta vastaa muu henkilöstö (varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen lastenhoitaja, varhaiskasvatuksen ryhmäavustaja). He osallistuvat teoriakoulutukseen ja suorittavat näytön viiden vuoden välein. Uusien työntekijöiden (myös sijaisten) perehdyttämiseen tulee sisällyttää lääkehoidon opastus ja käytänteet Perhepäivähoitaja toteuttaa lääkehoidon oman hoitoryhmänsä osalta ja myös hän osallistuu edellä mainittuun koulutukseen viiden vuoden välein.

5 VARHAISKASVATUSYKSIKÖN LÄÄKEHOITOSUUNNITELMA

Jokaisessa varhaiskasvatusyksikössä tulee olla oma yksikkökohtainen lääkehoitosuunnitelma. Varhaiskasvatusyksikön lääkehoitosuunnitelmassa tulee varautua tilanteisiin, joissa varhaiskasvatusyksikköön tulee lääkehoitoa tarvitseva lapsi. Suunnitelmassa huomioidaan varhaiskasvatusyksikön tilanne mm. henkilökunnan osaamisen ja riittävyiden osalta. Varhaiskasvatusyksikön lääkehoitosuunnitelma pidetään henkilöstön helposti saatavilla ja sitä on hyvä hyödyntää myös uusien työntekijöiden perehdyttämisen tukena.

Varhaiskasvatusyksikön tarkennukset

Miten varhaiskasvatusyksikössä toimitaan lääkkeitä vastaanottaessa?

Kirjoita tähän

Kuka tai ketkä voivat varhaiskasvatusyksikössä vastaanottaa lääkkeitä?

Kirjoita tähän

Miten lääkkeiden antaminen toteutetaan?

Kirjoita tähän

Miten lääkehoitoon liittyvät vaaratapahtumat dokumentoidaan?

Kirjoita tähän

Varhaiskasvatusyksikön lääkevastaava /- vastaavat on nimetty.

Kirjoita tähän

Kuvaus missä säilytetään lapsen lääkkeitä varhaiskasvatusyksikössä.

Kirjoita tähän

Kuinka varmistetaan jääkaapin lämpötila?

Kirjoita tähän

Mahdollinen riskitilanne	
Riski	Miten varaudutaan
Kirjoita tähän	Kirjoita tähän
Lisää rivejä tarvittaessa	

Yksikössä käytettävät riskialttiit lääkkeet		
Lääke	Riski	Keinot riskien vähentämiseksi ja huomioitavaa
Kirjoita tähän	Kirjoita tähän	Kirjoita tähän
Lisää rivejä tarvittaessa		

Muuta huomioitavaa

Huom! Varhaiskasvatusyksikön tarkennuksien kirjaamisen jälkeen, kohdenna lomakkeet alkamaan sivun yläreunasta. Kiitos.

LIITE 1 a LAPSEN YKSILÖLLINEN LÄÄKEHOITOSUUNNITELMA

Lapsen nimi	Henkilötunnus
Huoltajien nimet ja puhelinnumerot, joista tavoittaa tarvittaessa	Omahoitaja(t)/(varahenkilö(t)) (lääkkeen antajat), nimet ja allekirjoitukset
Lapsen ryhmä/luokka	
Sairaus, johon lääkettä käytetään	Sairauden toteamisvuosi ja hoidosta vastaava taho (yhteystiedot)
Miten sairaus näkyy lapsen arjessa	
Peruslääkitys, jota annetaan hoitopäivän aikana	
Lääkkeen nimi ja vahvuus	Lääkkeen säilytys
Lääkeannos, antotapa ja annosajankohta	Muut tarvittavat toimenpiteet lääkkeen annon yhteydessä (esim. verensokerin mittaus)
Lääkkeen määrännyt lääkärit	Lääkkeen mahdolliset merkittävät sivuvaikutukset
Lapsen tarvitsemat ensiapulääkkeet/ ennakoiivat lääkkeet kyseiseen sairauteen liittyen	
Lääkkeen nimi ja vahvuus	Lääkkeen säilytys
Lääkeannos, antotapa ja oireet/ tilanteet, jolloin lääkettä tulisi antaa	Muut tarvittavat toimenpiteet lääkkeen annon yhteydessä (esim. yhteys huoltajiin, ambulanssin kutsuminen)
Huoltajat antavat lääkkeen henkilökunnalle henkilökohtaisesti lapsen nimellä varustettuna annostusohjeineen. Lääke säilytetään lukittavassa kaapissa lääkkeen säilytysohjeen mukaisesti poissa lasten ulottuvilta. Huoltaja vastaa lääkkeen tai käytettyjen välineiden hävittämisestä. Lapsen lääkityksen muuttuessa tehdään uusi lääkehoitosuunnitelma.	
Aika ja paikka	
Vanhemman/huoltajan suostumus ja allekirjoitus sekä nimenselvennys	Varhaiskasvatuksen/ koulun edustajan allekirjoitus ja nimenselvennys

LIITE 1b HUOLTAJIEN JA/ TAI ASiantuntijan antama lapsen lääkehoidon perehdys

	pvm.	perehdyttäjä	perehtyjän kuittaus
LÄÄKEHOITOA TARVITAAN Jatkuva lääkitys Kausiluonteinen lääkitys, ajankohta Kuuriluonteinen lääkitys (toistuvat kuurit)			
LÄÄKKEENANNNOSSA HUOMIOITAVAA			
MUUT TARVITTAVAT TOIMENPITEET JA KUINKA USEIN			
SEURATTAVAT OIREET Sairausten oireet Lääkkeistä johtuvat (sivuvaikutukset) Lapsen itsensä kertomana (tunnistaako lapsi itse oireet)			
YHTEYDENOTTO HUOLTAJIIN, KUN HUOLTAJAN NIMI JA PUH. HUOLTAJAN NIMI JA PUH.			
ELVYTYS JA AMBULANSSIN (häätänumero 112) KUTSUMINEN			
MUUTA HUOMIOITAVAA LAPSEN SAIRAUTEEN, LÄÄKEHOITOON JA LÄÄKKEESEEN LIITTYEN			

LIITE 3 SOPIMUS LAPSEN TILAPÄISESTÄ/ KUURILUONTOISESTI ANNETTAVASTA LÄÄKITYKSESTÄ VARHAISKASVATUKSESSA

Varhaiskasvatuksen työntekijä saa antaa kuuriluontoisesti (1–14 vrk) lääkärin määräämiä lääkkeitä.

Tämä lääkkeenantolupa koskee tavanomaisia allergia-, kuume- ja infektiolääkkeitä, jotka annetaan luonnollista tietä.

Huoltajat tuovat lääkkeen hoitopaikkaan alkuperäispakkauksessa, jossa on näkyvillä lääkemääräys (lääkkeen nimi ja vahvuus, annos sekä lapsen nimi) tai lääkepakkauksen mukana tuodaan reseptin kopio. Pakottavista syistä lääke voidaan tuoda myös kerta-annoksena. Kerta-annoksessa täytyy olla lapsen nimi, lääkkeen nimi ja vahvuus, annostusohje, päivämäärä sekä säilytysohje.

Lapsen nimi	Henkilötunnus
Sairaus, johon lääkettä käytetään	Lääkkeen nimi ja vahvuus/ lääkityksen kesto
Lääkeannos ja antoaika	Muuta lääkkeen annossa huomioitavaa
Aika ja paikka	
Huoltajan suostumus ja allekirjoitus sekä nimenselvennys	Varhaiskasvatuksen edustan allekirjoitus ja nimenselvennys

Sovitun lääkehoidon toteutuminen/ kirjaaminen

Lääke ja vahvuus	Pvm.	Klo	Annos	Antajan nimi	Huomiot:

Alkuperäinen lomake toimitetaan varhaiskasvatuksessa toimipaikan esimiehelle ja kopio lääkehoitoluvan saajalle.

LIITE 4a LÄÄKEHOITOLUPA

Yksikkö _____

Päiväys _____

Luvan saaja _____

Suoritettu tutkinto _____

☐ Lääkehoitoon koulutettu nimikesuojattu terveydenhuollon ammattihenkilö

☐ injektiot ihon alle ja lihakseen

☐ insuliinipumppuhoito ☐ kyllä ☐ ei

☐ Lääkehoitoon koulutusta saanut sosiaalihuollon ammatillinen henkilöstö

☐ lääkkeiden antaminen luonnollista tietä

☐ injektiot ihon alle

☐ insuliinipumppuhoito ☐ kyllä ☐ ei

☐ Lääkehoitoon kouluttamaton henkilöstö

☐ valmiiksi jaettujen lääkkeiden antaminen luonnollista tietä

☐ injektiot ihon alle

☐ insuliinipumppuhoito ☐ kyllä ☐ ei

Lääkehoidon lisäkoulutus

Koulutuksen laajuus _____

Päiväys ja kouluttajan allekirjoitus _____

Osaamisen varmistaminen/ lääkeshoidon näytön vastaanotto

Päiväys ja näytönvastaanottajan allekirjoitus _____

Lääkehoitoluvan myöntäminen

Päiväys ja lääkehoitoluvan myöntävän lääkärin

allekirjoitus _____

Lupa voimassa ____ . ____ . 20 ____ asti.

Lupa on työnantajakohtainen

ja on voimassa _____

työnantajan nimi

Alkuperäinen lupa toimitetaan kirjallisena toimintayksikön johtajalle ja kopio luvasta luvan saajalle.

LIITE 4 b LAPSEN YKSILÖLLINEN LÄÄKEHOITOLUPA

Luvan saaja _____

Tällä luvalla sitoudun toteuttamaan tämän lapsen yksilöllistä lääkettä.

Hoitopaikka _____

Lapsen nimi _____

Lapsen henkilötunnus _____

”Sosiaali- ja terveysministeriön julkaiseman ”Turvallinen lääkettä – Opas lääkettäsuunnitelman laatimiseen” (2021) mukaisesti lääkettä perustuu potilaan, hänen omaisensa sekä lääkettä toteuttavan työntekijän ja toimintayksikön johdon väliseen sopimukseen. Lääkettä kouluttamaton henkilökunta voi osallistua luonnollista tietä annettavien tai ihon alle pistettävän hoidon toteuttamiseen yksittäistapauksissa tai tilannekohtaisen harkinnan, riittävän lisäkoulutuksen sekä osaamisen varmistamisen jälkeen.”

Osaamisen varmistus: Olen saanut huoltajilta/ asiantuntijalta riittävän perehdytyksen lapsen lääkettä ja hoitotoimiin.

_____. _____. 20_____

Päiväys

Lääkettäluvan saajan allekirjoitus

Lapsen huoltajien allekirjoituksen ja nimenselvennykset

_____. _____. 20_____

Päiväys _____

Lääkettä antavan työntekijän suorittama tutkinto/ koulutus

☐ Lääkettä koulutettu nimikesuojattu terveydenhuollon ammattihenkilö

☐ Lääkettä koulutusta saanut sosiaalihuollon ammatillinen henkilöstö

☐ Lääkettä kouluttamaton henkilöstö

Lääkettä lupa myönnetty _____. _____. 20_____

Lääkettäluvan hyväksyy toimintayksikön esimies

_____. _____. 20_____

Päiväys

Allekirjoitus ja nimenselvennys

Lääkettä lupa on voimassa _____ asti.

Alkuperäinen lupa toimintayksikön esimiehelle ja kopio luvasta luvan saajalle.

LIITE 5 ILMOITUS LÄÄKEHOITOPOIKKEAMASTA (LÄÄKEHOIDON VIRHEILMOITUS)

Lapsen sukunimi ja etunimet	Toimintayksikkö
Tapahtuman havaitsemispäivämäärä ja kellonaika	
Lääkkeen nimi, vahvuus, lääkemuoto (esim. tabletti, kapseli, oraaliliuos, korvatippa) ja antotapa	
Poikkeaman laatu ☐ väärä lääke * ☐ väärä vahvuus * ☐ väärä annos * ☐ väärä antoaika ☐ väärä lapsi ☐ ylimääräinen annos ☐ antamatta jättäminen ☐ muu, mikä _____ * Lääkemääräyksen (reseptin) mukainen lääke, vahvuus, lääkemuoto ja annostus: _____ _____ _____	
Poikkeaman syy ☐ inhimillinen erehdys ☐ vanhemmat toimittaneet väärän lääkkeen ☐ huolimattomuus ☐ puutteelliset tiedot lapsen lääkkeestä ☐ muu, mikä _____ ☐ kiire ☐ väsymys ☐ ympäristön aiheuttamat häiriöt ☐ lapsi oksentanut lääkkeen	
Tapahtuman kuvaus ja tapahtumasta aiheutuneet toimenpiteet ja seuraamukset (miksi näin pääsi käymään, miten virhe huomattiin, miten tilanteessa toimittiin) 	
Tapahtumasta ilmoitettu huoltajille Päivämäärä ____ . ____ . 20____ Allekirjoitus ja nimenselvennys:	
Ilmoituksen tekijä lääkkeen antaja muu henkilökunta toimintayksikön johtaja huoltajat muu, kuka _____ Päivämäärä ____ . ____ . 20____ Allekirjoitus ja nimenselvennys:	
Tapahtuman käsittely työyhteisössä ____ . ____ . 20____ (mitä olisi pitänyt tehdä toisin, miten olisi pitänyt toimia, mahdolliset kehitysehdotukset) 	
Poikkeaman käsitellyt terveydenhuollosta vastaava lääkäri Päivämäärä ____ . ____ . 20____ Allekirjoitus ja nimenselvennys/ leima:	

Kun poikkeama on käsitelty työyhteisössä, lomake toimitetaan tarvittaessa terveydenhuollosta vastaavalle lääkärille.

LIITE 6 KOONTI LUPIEN MYÖNTÄMISESTÄ LASTEN LÄÄKEHOITOON LYHYTAIKAISISSA SAIRAUKSIS

Tämä lääkkeenantolupa koskee lääkärin määräämiä ja tavanomaisia allergia-, kuume- ja infektiolääkkeitä, jotka annetaan luonnollista tietä.

Toimintavuosi: 1.8.20____ - 31.7.20____

Toimintayksikkö: _____

Seuraavat varhaiskasvatuksen työntekijät saavat antaa kuuriluontoisesti (1–14 vrk) kaikille lapsille, joille on: ”Sopimus lapsen tilapäisestä/kuuriluonteisesti annettavasta lääkityksestä varhaiskasvatuksessa”

Työntekijä/luvan saaja	Luvan saajan allekirjoitus

Aika ja paikka	Varhaiskasvatuksen edustajan allekirjoitus ja nimenselvennys
----------------	--

Koontiluettelo toimitetaan elo-syyskuussa terveydenhuollosta vastaavalle lääkärille.
 Kopio luvanmyöntäjälle toimintayksikköön.

Lähteet

Saarsalmi Olli (toim.) 2008. Päivähoidon turvallisuussuunnittelu. Sosiaali- ja terveysministeriö, Stakes ja Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus.

Saatavissa: <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/71936/URN%3aNBN%3afife201504226169.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

STM 2012. Pitkäaikaissairaiden lasten lääkehoidon turvallinen toteuttaminen lasten

päivähoidossa. Saatavissa: https://stm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/trygglakemedelsbehandling-av-langtidssjuka-barn-inom-barndagvarden.

THL 2016. Turvallinen lääkehoito. Opas lääkehoitosuunnitelman tekemiseen sosiaali- ja terveydenhuollossa. Saatavissa:

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/129969/URN_ISBN_978-952-302-5776.pdf?sequence=1.

Valvira 2019. Lääkehoidon toteuttaminen. Saatavissa:

https://www.valvira.fi/terveydenhuolto/hyvaammatinharjoittaminen/laakehoito/laakehoidon_toteuttaminen